

דפי עבודה לחופשת הקיץ 2025, שכבה ז'.

תלמידים יקרים,

ברוכים הבאים אל חט"ב "נווה-נחום".

רצ"ב דפי עבודה, תרגול ולמידה בעברית לחופשת הקיץ, בכדי לאחד את רמת הידע בשכבה ולהכין אתכם ללמידה הקריבה.

1. קראו היטב את השאלות וענו בקפידה רבה.
2. עליכם לבצע את דפי העבודה ולמסור ביום ההיכרות עם מחנכת הכיתה.
3. בתחילת שנה"ל תשפ"ו ייערך מבדק על החומר הלימודי מדפי העבודה וכן, מ מ ט ל ת ה ק ר י א ה.

חופשה נעימה

צוות עברית.

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

פרק ראשון

קראו את המאמר שלפניכם, וענו על כל השאלות שאחריו.

עברית של קיבוץ גלויות

מעובד על-פי מיכאל גרינצווייג, עברית של קיבוץ גלויות, "עת-מול", יד יצחק בן צבי, סבת תשע"א

שנותיה הראשונות של מדינת ישראל התאפיינו בקיבוץ גלויות, גלי עלייה גדולים של יהודים, שהגיעו אליה מכל ארצות תבל. בתוך פחות משלוש שנים הכפילה המדינה הצעירה את אוכלוסייתה וקלטה כ-700,000 עולים. מספר כזה של עולים בזמן כה קצר יצר לא מעט בעיות וקשיים, וביניהם התעוררה גם בעיית השפה.

5 עם קום המדינה תפסה העברית את הבכורה מבין שלוש השפות הרשמיות שהיו נהוגות עד אז: אנגלית, עברית וערבית. בתקופה זו שפת הדיבור של היישוב היהודי בארץ הייתה עברית. בבתי הספר היהודיים לימדו בעברית, ספרים ועיתונים בעברית היו חלק מרכזי בתרבות השפה הכתובה, וגם החדשות ברדיו היו בעברית. למרות זאת רק כ-20 אחוז מכלל התושבים בארץ היו דוברי עברית מלידה, ולמציאות משתנה זו נשאבו גם העולים הרבים. 10

היו מבין העולים שלמדו עברית בבתי ספר בגולה, ורבים מן הגברים ידעו לקרוא בעברית שכן התפללו וקראו בתורה בשפה זו. אולם מרבית העולים לא דיברו עברית כשפת יום-יום. התמונה הלשונית הסתבכה יותר בשל העלייה מן הגלויות השונות, ובארץ נוצר עד מהרה בליל של שפות.

15 כפתרון למציאות לשונית מורכבת זו הוקמו אולפנים שבהם לימדו את הלשון העברית. ברחבי הארץ התפרסמו מודעות בשפות השונות שקראו לתושבים לבוא וללמוד עברית. באולפנים לא עסקו רק בלימוד השפה העברית אלא גם בתולדות הארץ והציונות ובמסורת ישראל. הכוונה הייתה לשלב את לימוד השפה עם הרחבת ההשכלה, ולטפח את הקשר לתנ"ך ולארץ ישראל. עולים שלא הגיעו לאולפנים, מצאו לעתים את האולפן מגיע אליהם, וכך ביישובי העולים, שהוקמו בראשית שנות ה-50, התקיימו שיעורים בעברית גם בבתי. 20

בתחילה לא היו מצויים ברשות התלמידים והמורים ספרים להוראת העברית כשפת יום-יום. אולם לאט לאט החלו להופיע ספרים בעברית קלה, שבהם הודגמו שיחות יום-יום וכן קטעי קריאה שתוכנם קשור לתרבות היהודית והישראלית: אגדות, סיפורי חגים, סיפורי מלחמת העצמאות, תיאור של נופי הארץ, מילות ההמנון הלאומי ועוד. 25

בצד חומרי הלימוד הרשמיים היה תפקיד חשוב גם לעיתונים. בשנות ה-50 החל להופיע עיתון בעברית קלה, שבו נמסרו ידיעות בעברית בסיסית ונכתבו גם סיפורים, חלקם מנוקדים.

30 על עיצוב שפתם של ילדי העולים השפיע מגוון עיתוני הילדים שראו אור: "דבר לילדים", "הארץ שלנו", "הבוקר לילדים" ו"אצבעוני". במקביל לעיתונים הוקמה

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

רשת של ספריות עירוניות וציבוריות, שתרמה אף היא להנחלת הלשון בקרב הילדים.

הצבא נחלץ אף הוא לסייע בהוראת העברית, ולצורך כך גויסו מאות חיילות, שהפכו למורות בכיתות האולפן ביישובי העולים. 35

באותם ימים גם בצבא דיברו החיילים במגוון שפות, ובליט ברה תורגמו פקודות מעברית לשפות השונות. משום כך אחת המשימות שהצבא קיבל עליו נקראה "מבצע עברית" בבסיסים הצבאיים הוקמו אולפנים, והעיתון הצבאי "במחנה" יצא גם במהדורה מיוחדת מיוחדת לעולים.

קליטת העלייה ובליט השפות שנוצר בארץ הצריכו התגייסות ציבורית. יחד עם מורי האולפנים והחיילות פעלו בשטח גם מאות מתנדבים ומורים בגמלאות, וכולם נרתמו להנחלת השפה העברית. 40

(השאלות בעמודים הבאים.)

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

ענו על כל השאלות שלפניכם.

1. בשורה 14 כתוב: "ובארץ נוצר בליל של שפות."
א. מהו בליל של שפות?

ב. מדוע נוצר בארץ בליל של שפות?

2. א. בשנות ה-50 התגבשו דרכים שונות להנחלת השפה העברית.
ציינו שתיים מן הדרכים:

ב. נוסף להקניית השפה היה צורך לחזק את הקשר של העולים החדשים
לתרבות הישראלית.
ציינו שתי פעולות שנעשו על מנת לטפח קשר זה.

3. א. בשורה 5 של המאמר כתוב שהעברית תפסה את הבכורה.
מה פירוש הביטוי תפסה את הבכורה במאמר?
הקיפו את התשובה הנכונה.

- א. הפכה לשפה היחידה באותה תקופה.
- ב. נבחרה לשפה השווה במעמדה לאנגלית ולערבית.
- ג. רכשה מעמד חשוב יותר מהשפות האחרות.
- ד. הפכה לשפה האהובה ביותר בארץ.

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

ב. בשורה 22 כתוב: "גם הצבא נחלץ לסייע בהוראת העברית."
הקיפו את המשפטים שבהם מתאים להשתמש במילה נחלץ. (3 נקודות)

1. הפקק _____ בקלות מן הבקבוק.
2. חברי ידוע כמי ש _____ מכל צרה.
3. המצב בארץ _____ לטובת העולים.
4. אני ידוע כ _____ בזמן המבחן.
5. חברי _____ לעזרתי כשהייתי זקוקה לו.

4. הקיפו את התשובה הנכונה.

על פי המאמר, העברית שימשה את היהודים בגולה בעיקר:

א. לתפילה בבתי הכנסת ולקריאה בתורה.

ב. לשיחה על נושאים מחיי היומיום.

ג. לקריאה על הנעשה בעולם.

ד. לתקשורת בין גברים בלבד.

5. בשורה 30-31 כתוב: 'על עיצוב שפתם של ילדי העולים השפיע מגוון עיתוני

הילדים שראו אור: "דבר לילדים", "הארץ שלנו", "הבוקר לילדים" ו"אצבעוני".

א. בין חלקי המשפט מתקיים קשר של:

1. בעיה ופתרונה

2. טענה ונימוק

3. סיבה ותוצאה

4. הכללה ופירוט

ב. משמעותו של הביטוי ראו אור הוא:

1. התחרו זה בזה.

2. נמכרו בעותקים רבים.

3. התפרסמו בדפוס.

4. האירו את חיי הילדים.

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

6. מהי המטרה העיקרית של כותב המאמר? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. לספר עד כמה קשה היה ללמוד את העברית באותה תקופה.

ב. לתאר את המאמצים הרבים שנעשו כדי להנחיל את העברית.

ג. לשכנע שהעברית קשה, ונדרשו מאמצים רבים כדי להנחילה.

ד. להוכיח שאפשר ללמוד שפה רק באולפנים ובבתי ספר.

7. בשורה 15 כתוב: "כפתרון למציאות לשונית מורכבת זו הוקמו אולפנים..."

לאיזו מציאות לשונית מתכוונים במשפט זה?

8. בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל הקימה המדינה אולפנים ללימוד הלשון

העברית. כיום עדיין מגיעים לישראל עולים מארצות שונות.

האם לדעתכם גם בימינו חשוב שהמדינה תפעיל אולפנים ללימוד הלשון?

נמקו את תשובתכם ובססו אותה על המאמר. תוכלו להוסיף גם נימוקים משלכם.

כתבו 3-5 שורות.

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

פרק שני

באחת מחטיבות הביניים בארץ הוחלט על ביטול המבחנים בכל מקצועות הלימוד. במקום המבחנים יידרשו התלמידים לכתוב עבודות או להכין הרצאות שיוצגו בפני תלמידי הכיתה, והציון בתעודה ייקבע על פי העבודות וההרצאות שהכינו.

בכתיבתכם
הקפידו על
הניסוח, על
סימני הפיסוק,
על כתיב נכון

9. הביעו את דעתכם על הצעה זו, ונמקו אותה. כתבו בין 10-12 שורות.

מומלץ לכתוב טיוטה לפני הכתיבה

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

פרק שלישי

10. לפניכם ניבים ופתגמים, כתבו את הפירוש הנכון לכל פתגם:

1. אִזְהוּ מִכָּבֶד? _____
2. אריכות ימים _____
3. בּוֹךְ שִׁשְׁתֵּי קֶמֶן – אֵל תִּזְרוּק בּוֹ אֶבֶן _____
4. דברי חכמים בנחת נשמעים _____
5. והדרת פני זקן _____
6. חיפש בנרות _____
7. לא דובים ולא יער _____

11. לפניכם מילים נרדפות, כתבו ליד כל מילה את פירושה ואת המילה הנרדפת.

- א. דִּקְיָנוּ –
- ב. נְדָאִי –
- ג. טִרְהָ –
- ד. יָאָה –
- ה. כביר –
- ו. נאור –

ממריאים לשמי"ים ממריאים לעתיד
שותפויות מצוינות יצירתיות יזמות מנהיגות

מטלה: קריאת ספר עלילתי

עליכם לבחור ולקרוא ספר עלילתי (עברית או מתורגם) באורך של לפחות 150 עמודים.
הקריאה תכלול הבנה מעמיקה של העלילה, הדמויות המרכזיות, הקונפליקט המרכזי, המסר או הרעיון העיקרי העולה מהספר.
בתחילת שנת הלימודים תתקיים בחינת הבנה ויישום שתבחן את בקיאותכם בספר.
הבחינה תתבסס על יכולת ניתוח, שליפה של פרטים משמעותיים מהעלילה והבנת עומק של תכנים ומסרים.

הספר ייבחר באופן עצמאי אך באחריות התלמיד לבחור ספר הולם, איכותי ורלוונטי לגילו.